EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 16.11.2016
COM(2016) 900 final

2016/0358 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON LAUSUNTO

Portugalin esittämästä talouskumppanuusohjelmasta

2016/0358 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON LAUSUNTO

Portugalin esittämästä talouskumppanuusohjelmasta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon alustavien talousarviosuunnitelmien seurantaa ja arviointia sekä euroalueen jäsenvaltioiden liiallisen alijäämän tilanteen korjaamisen varmistamista koskevista yhteisistä säännöksistä 21 päivänä toukokuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 473/2013[1] ja erityisesti sen 9 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Vakaus- ja kasvusopimuksella pyritään varmistamaan talousarviota koskeva kurinalaisuus koko unionissa, ja siinä asetetaan puitteet julkisen talouden liiallisten alijäämien ehkäisemiselle ja korjaamiselle. Sen tavoitteena on terve julkinen talous, jolla pyritään vahvistamaan hintavakauden edellytyksiä sekä rahoitusvakauden tukeman vahvan ja kestävän kasvun edellytyksiä. Näin tuetaan kestävää kasvua ja työllisyyttä koskevien unionin tavoitteiden saavuttamista.

(2) Alustavien talousarviosuunnitelmien seurantaa ja arviointia sekä euroalueen jäsenvaltioiden liiallisen alijäämän tilanteen korjaamisen varmistamista koskevista yhteisistä säännöksistä 21 päivänä toukokuuta 2013 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 473/2013 vahvistetaan säännökset, joilla tehostetaan finanssipolitiikan seurantaa euroalueella ja varmistetaan, että kansalliset talousarviot ovat yhdenmukaisia vakaus- ja kasvusopimuksen sekä talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä annetun talouspolitiikan ohjauksen kanssa. Koska puhtaasti finanssipoliittiset toimet eivät ehkä riitä varmistamaan, että liiallinen alijäämä korjautuu pysyvästi, saattaa olla tarpeen toteuttaa myös muita politiikkatoimenpiteitä ja rakenneuudistuksia.

(3) Asetuksen (EU) N:o 473/2013 9 artiklassa säädetään menettelyistä, joiden mukaisesti liiallisia alijäämiä koskevassa menettelyssä olevat euroalueen jäsenvaltiot toimittavat niiltä edellytetyt talouskumppanuusohjelmat. Talouskumppanuusohjelmissa, joissa esitetään toimenpidesuunnitelma liiallisen alijäämän korjaamiseksi tehokkaasti ja pysyvästi, olisi eriteltävä tärkeimmät finanssipoliittiset ja rakenteelliset uudistukset, erityisesti vero-, eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmiin sekä julkisen talouden kehyksiin liittyvät uudistukset, joiden avulla liiallinen alijäämä voidaan korjata oikea-aikaisesti ja kestävästi.

(4) Neuvosto hyväksyi 2 päivänä joulukuuta 2009 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä ’SEUT-sopimus’, 126 artiklan 6 kohdan nojalla päätöksen, jolla Portugali asetettiin liiallisia alijäämiä koskevaan menettelyyn. Liiallisia alijäämiä

[1] EUVL L 140, 27.5.2013, s. 11.

koskevan menettelyn yhteydessä neuvosto hyväksyi lokakuussa 2012 ja kesäkuussa 2013 perussopimuksen 126 artiklan 7 kohdan nojalla tarkistetut suositukset. Menettely käynnistettiin ennen asetuksen (EU) N:o 473/2013 voimaantuloa. Rahoitusvakautensa osalta vakavissa vaikeuksissa olevien tai vakavien vaikeuksien uhasta kärsivien euroalueen jäsenvaltioiden talouden ja julkisen talouden valvonnan tiukentamisesta 21 päivänä toukokuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 472/2013 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti Portugali raportoi tilanteestaan makrotalouden sopeutusohjelmansa puitteissa eikä sitä sen vuoksi pyydetty esittämään talouskumppanuusohjelmaa kesäkuussa 2013 perussopimuksen 126 artiklan 7 kohdan mukaisen tarkistetun suosituksen johdosta. Neuvosto antoi 12 päivänä heinäkuuta 2016 perussopimuksen 126 artiklan 8 kohdan mukaisesti päätöksen, jonka mukaan Portugali ei ole toteuttanut tuloksellisia toimia liiallisen alijäämän korjaamiseksi vuodeksi 2015 asetettuun määräaikaan mennessä. Lisäksi neuvosto antoi 8 päivänä elokuuta 2016 perussopimuksen 126 artiklan 9 kohdan mukaisesti päätöksen, jossa Portugalia vaaditaan toteuttamaan ne alijäämää pienentävät toimenpiteet, jotka oli katsottu tarpeellisiksi liiallisen alijäämän tilanteen korjaamiseksi vuoteen 2016 mennessä. Perussopimuksen 126 artiklan 9 kohdan mukaisessa vaatimuksia sisältävässä neuvoston päätöksessä todettiin lisäksi, että Portugalin oli makrotalouden sopeutusohjelman puitteissa toimitettava talouskumppanuusohjelma viimeistään 15 päivänä lokakuuta 2016 asetuksen (EU) N:o 473/2013 9 artiklan 3 kohdan ja 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

(5) Portugali toimitti 21 päivänä lokakuuta 2016 komissiolle ja neuvostolle talouskumppanuusohjelman, jossa määritetään erityisesti finanssipoliittiset rakenneuudistukset, joiden tavoitteena on varmistaa liiallisen alijäämän korjaaminen tehokkaalla ja pysyvällä tavalla. Talouskumppanuusohjelma sisältää finanssipoliittisia rakennetoimenpiteitä, joiden tavoitteena on vastata neuvoston 126 artiklan 9 kohdan mukaisessa päätöksessä esittämään pyyntöön, mukaan lukien toimenpiteet, jotka liittyvät finanssipoliittisiin ja julkisen talouden kehyksiin sekä eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmiin. Asiakirjaan sisältyy myös toimenpiteitä, joiden tavoitteena on parantaa kilpailukykyä ja pitkän aikavälin kestävää kasvua talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä Portugalille osoitettujen neuvoston suositusten mukaisesti. Portugalin suunnittelemiin finanssipoliittisiin rakennetoimenpiteisiin kuuluvat erityisesti seuraavat: i) menojen arvioinnin toteuttaminen; ii) julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien läpinäkyvyyden parantaminen; iii) sosiaaliturva-alan rahoituksen ja kestävyyden parantaminen; ja iv) terveydenhuoltoalan tehokkuuden ja kestävyyden parantaminen. Jos nämä toimenpiteet pannaan tehokkaasti täytäntöön, niiden voidaan odottaa edistävän Portugalin liiallisen alijäämän tilanteen pysyvää korjaamista.

(6) Voidaan odottaa, että talousarvion tiukalla toteuttamisella, kuten välituotekäytön jäädyttämisellä, saavutetaan neuvoston vuodeksi 2016 pyytämät julkisen talouden vakauttamistoimet ja varmistetaan liiallisen alijäämän tehokas korjaaminen määräaikaan mennessä. Liiallisen alijäämän korjaamiseen oikea-aikaisesti ja pysyvästi liittyy kuitenkin vielä riskejä, jotka johtuvat erityisesti mahdollisen pankkituen suorasta vaikutuksesta. Vaikka oletettaisiin, että vuoden 2017 talousarvio pannaan täysimääräisesti täytäntöön Portugalin alustavassa talousarviosuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti, suunniteltu rakenteellinen sopeutus viittaa vaaraan, että vaaditulta sopeutusuralta kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta poiketaan jossain määrin vuonna 2017. Sen sijaan komission syksyn 2016 talousennusteeseen perustuvan arvion mukaan on olemassa riski, että Portugali poikkeaa keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeutusuralta merkittävästi.

(7) Meneillään olevien menojen uudelleenarviointien voidaan odottaa myötävaikuttavan finanssipoliittisen kestävyyden säilymiseen keskipitkällä aikavälillä, sillä niissä on tarkoitus määrittää julkishallinnossa ja valtion omistuksessa olevissa yrityksissä sellaisia tehokkuusetuja ja julkisen talouden säästöjä, jotka – jos ne toteutetaan viipymättä – vähentäisivät näiden tarvetta valtion tulonsiirtoihin. Koska uudelleenarvioinnit on käynnistetty vasta äskettäin, tähän mennessä mahdolliset kokonaissäästöt ovat vielä melko pieniä (vuoden 2017 alustavan talousarviosuunnitelman mukaan noin 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen menojen uudelleenarviointia koskevan kolmen vuoden aikajaksolla). Uudelleenarviointien vaikutusta finanssipoliittista kestävyyttä koskevan haasteen ratkaisemiseen on seurattava huolellisesti.

(8) Viimeaikaisten parannusten seurauksena julkisia hankintoja koskevien sääntöjen tarkastelu, joka on tarkoitus saada päätökseen vuoden 2016 loppuun mennessä, saattaa tuottaa joitain tehokkuusetuja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia ja toimilupia koskevan läpinäkyvyyden kautta. Samanaikaisesti myös talouskumppanuusohjelma odottaa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskevan läpinäkyvyyden parantuvan alueellisella ja paikallisella tasolla sekä satamaterminaalien käyttöoikeussopimuksien osalta. Talouskumppanuusohjelmassa ei kuitenkaan ole mitään mainintaa näiden uudistusten vaikutuksista talousarvion tasapainoon.

(9) Mitä tulee toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on parantaa sosiaaliturvan rahoitusta ja kestävyyttä, viranomaiset pyrkivät vähentämään valtion talousarviosta tehtävät ylimääräiset siirrot nollaan vuoteen 2019 mennessä sitä mukaa kuin talous elpyy. Portugali suunnittelee arvioivansa samanaikaisesti eläkejärjestelmän kestävyyttä ja riittävyyttä aikomuksena pitää mahdollisten toimenpiteiden vaikutus neutraalina julkisen talouden rahoitusaseman suhteen. Haasteita on edelleen kestävyyden varmistamisessa lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä, ja vaikka ohjelmassa viitataan tällä hetkellä suunnitteilla olevaan kattavaan selvitykseen rahoituslähteiden monipuolistamisesta ja muista toimenpiteistä, siinä ei ole vielä riittävästi tietoa siitä, miten näihin haasteisiin vastattaisiin.

(10) Lopuksi toimenpiteet, joiden tarkoituksena on parantaa terveydenhuoltoalan tehokkuutta ja kestävyyttä, mukaan lukien läpinäkyvyyden ja tarkastusten lisääminen sekä sopimusten ja alasopimusten tarkastelu, ovat askel oikeaan suuntaan, mutta ne eivät ole vielä täysin tarkkoja eikä riittäviä tietoja ole annettu tulevista konkreettisista tehokkuuseduista, lukuun ottamatta niitä, jotka on mainittu menojen uudelleenarvioinnissa. Uuden budjettikohdan, josta kansallista terveydenhuoltojärjestelmää rahoitetaan sokerisia juomia koskevalla uudella verolla, odotetaan tuottavan vuosittain 80 miljoonan euron arvosta lisätuloja terveydenhuoltojärjestelmälle,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN LAUSUNNON:

Talouskumppanuusohjelma, jonka Portugali esitti komissiolle ja neuvostolle 21 päivänä lokakuuta 2016, sisältää pitkälti riittävän joukon finanssipoliittisia ja rakenteellisia uudistuksia, jotka kansallisen uudistusohjelman ja vakausohjelman jatkotoimina edistäisivät liiallisen alijäämän tehokasta ja pysyvää korjaamista. Erityisesti talouskumppanuusohjelmassa vahvistetaan kansalliseen uudistusohjelmaan sisältyviä finanssipoliittisia ja muita rakenneuudistuksia ja annetaan lisätietoja eräiden näiden toimenpiteiden toteutuksesta uudistusohjelman toimittamisen jälkeen ja seurannan aikataulusta. Samaan aikaan eräiden neuvoston suositusten tueksi on määritelty konkreettisia toimenpiteitä, erityisesti niiden, jotka

koskevat sosiaaliturvajärjestelmän kestävyyttä. Komissio ja neuvosto seuraavat uudistusten täytäntöönpanoa talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ja ohjelman jälkeisen valvonnan yhteydessä.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja